

Отже, однією з найактуальніших у теорії і практиці дошкільного виховання є проблема пізнавальної активності дітей дошкільного віку, оскільки активність є визначальною умовою для формування інтелектуальних якостей дітей і найважливішим чинником успішного навчання. Використання ігрових інноваційних технологій, таких як блоки З.Дьенеша та палички Дж.Кюїзенера сприяє розвитку логічного мислення у старших дошкільників і спонукає дітей до активної пізнавальної діяльності.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол-в: Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнєва О. Г., Гавриш Н. В. [та ін.]; наук. кер.: Т. О. Піроженко. Київ : Видавництво, 2021. 37 с.
2. Іщенко Л. В., Кривошея Т. М., Журавко Т. В. Психолого-педагогічні умови розвитку логічного мислення дітей старшого дошкільного віку в сучасному закладі дошкільної освіти. *Актуальні питання в сучасній науці.* №11(17). 2023. С. 874–885. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-874-885](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-874-885).
3. Кривошея Тетяна. Блоки Дьенеша як засіб розвитку логічного мислення дітей у контексті європейських освітніх підходів. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій* : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 9 – 11 квітня 2014 р.) /за ред. Г.С.Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. Вип. 3. С. 42 – 47.
4. Кривошея Т.М., Погонєць І.М., Гуренко Я.А. Формування логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку із застосуванням авторських технологій: європейський контекст. *Global science: prospects and innovations. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference.* Cognum Publishing House. Liverpool, United Kingdom. 2023. Pp. 308-315. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/10/GLOBAL-SCIENCE-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-5-7.10.23.pdf>
5. Нікітченко С. Проста геометрія з паличками Кюїзенера: заняття з математики для старших дошкільнят: *Палітра педагога*, 201. №1. с. 16-17.
6. Степанова Т. Навчання математики дітей різновікової групи з використанням методик Дж. Кюїзенера і З. Дьенеша. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.* Серія «Педагогічні науки». 2016. №4. с.189-192.
7. Щербакова К. Розвивати пізнавальну активність дитини. *Дошкільне виховання.* 1990. №11. с.8-9.
8. Ясенюк С., Котненко А. Блоки Дьенеша для розвитку логіко-математичного розвитку дітей. *Вихователь-методист дошкільного закладу.* 2010. №. с.59-64.

ШЛЯХИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анастасія Дячук, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Т.М.Кривошея, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

WAYS OF AESTHETIC EDUCATION OF OLDER PRESCHOOL CHILDREN

Anastasia Dyachuk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskiy State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація: У роботі розглянуто основні шляхи естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку. Особлива увага приділяється ролі мистецтва, народної творчості та діяльності педагога у формуванні естетичних почуттів і творчих здібностей дитини. Окреслено педагогічні умови, що сприяють розвитку емоційної чутливості, уяви та естетичного смаку дошкільників.

Ключові слова: естетичне виховання, дошкільники, мистецтво, творчість, фольклор, педагог.

Abstract: The paper examines the main ways of aesthetic education of children of senior preschool age. Particular attention is paid to the role of art, folk art and the activity of the teacher in the formation of aesthetic feelings and creative abilities of the child. Pedagogical conditions that contribute to the development of emotional sensitivity, imagination and aesthetic taste of preschoolers are outlined.

Key words: aesthetic education, preschoolers, art, creativity, folklore, teacher.

Естетичне виховання – це процес формування у дитини естетичного ставлення до навколишнього світу, розуміння краси природи, мистецтва, людських вчинків, що передбачає розвиток умінь бачити, оцінювати та відтворювати прекрасне [4].

У період старшого дошкільного віку (5–6 років), який є оптимальним для розвитку соціальних стосунків і поведінки, дитина стає надзвичайно чутливою до навколишнього світу, спостережливою, емоційно відкритою. В цей період формуються основи естетичних смаків, почуттів, здатності до світосприйняття і розуміння прекрасного [1, с. 3].

У старшому дошкільному віці естетичне виховання спрямоване на формування у дітей не лише естетичних почуттів, а й естетичних уявлень, смаків, здатності до творчості в різних видах діяльності. У цьому віковому періоді відбувається активне формування емоційної чутливості, уяви, сприйняття краси навколишнього світу та здатності до творчого самовираження. Саме в дошкільному віці дитина вперше усвідомлено починає помічати гармонію кольорів, форм, звуків, рухів, і саме цей досвід впливає на становлення її естетичного смаку, моральних цінностей та загального світогляду.

Одним із головних шляхів естетичного виховання дошкільників є ознайомлення з творами мистецтва, тому живопис, музика, література, театр є надзвичайно важливими засобами впливу на душу дитини. Через споглядання картин відомих художників, прослуховування музичних творів, читання казок і віршів дитина навчається розуміти й оцінювати красу, перейматися емоційним змістом твору, розвивати фантазію і мислення [3, с. 210-211].

Особливе значення має образотворча діяльність, адже малювання, ліплення, аплікація є не лише способами розвитку дрібної моторики та координації рухів, а й ефективними засобами естетичного самовираження дитини. Під час творчого процесу дитина передає власне бачення світу, настроїв, емоцій, тому важливо, щоб педагог не лише навчав технічним прийомам, а й мотивував до експериментування, створення оригінальних робіт, пошуку нових художніх засобів. Важливо також організовувати спільні творчі проєкти. Колективні малюнки, спільне створення театральної вистави, музичних номерів, конкурсів і виставок сприятимуть формуванню естетичних почуттів через співпрацю, де діти будуть поважати іншу думку, оцінювати результати спільної діяльності, підтримувати один одного.

Одним із важливих шляхів естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку є залучення їх до етнокультурної спадщини, зокрема до народного мистецтва та календарно-обрядового фольклору. Найбільш глибокий художньо-естетичний вплив на дітей мають саме ті елементи етнокультури, які вони можуть усвідомити та відтворити у власній творчій діяльності. Так, наприклад, участь у традиційних музичних обрядах, святах, піснях і танцях дозволяє дитині не лише сприймати красу, але й активно творити її, переживаючи емоційне піднесення, розвиваючи художній смак і уяву [2, с. 39-40].

Практика показує, що процес формування основ народної культури у старших дошкільників є найбільш ефективним за умови дотримання певних педагогічних принципів.

Насамперед, це поетапне формування емоційно-ціннісного ставлення до традиційної культури, тобто коли дитина вчиться не просто сприймати народні обряди чи звичаї, а й цінувати їх як частину свого національного коріння.

Ще одним важливим шляхом естетичного розвитку є створення умов для художньо-комунікативного спілкування дітей у процесі фольклорної діяльності. Спільне виконання народних пісень, участь у театралізованих дійствах, сприяє розвитку естетичних почуттів, формуванню комунікативних навичок, почуття колективізму та взаємопідтримки.

Особливу роль у цьому процесі відіграє використання етнопедагогічних методів, таких як імітація, ігрове моделювання обрядових ситуацій, метод «занурення» у народне середовище, які дозволяють дітям більш глибоко відчувати й зрозуміти зміст народної культури, її красу та цінність [2, с. 40].

Процес естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку неможливий без формування у них естетичного ставлення до природи. На це вказувала відома українська педагогиня Г.С.Тарасенко, яка розробила технологію милування природою, методику побудови художньо-естетичної бесіди за творами мистецтва, цікаві для дошкільників форми роботи в природі: театр природи, трудові справи в природі тощо [5; 6; 7; 8].

У процесі естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку важлива роль належить вихователю, який формує у дітей естетичні уподобання та розвиває їхні творчі здібності. Основними завданнями педагога є створення естетичного середовища в закладі, що сприяє формуванню художнього смаку; стимулювання дитячої творчості через різні форми мистецтва; використання різноманітних мистецьких методів, матеріалів та інструментів для самовираження; підтримка й розвиток індивідуальних здібностей кожної дитини; організація мистецьких заходів, виставок, концертів, які знайомлять дітей з багатством культурного життя; а також виховання емоційної грамотності через мистецтво, що сприяє розвитку емоційного інтелекту, навичок спілкування та співпраці у творчих колективах [3, с. 212].

Естетичне виховання дітей старшого дошкільного віку є важливим чинником гармонійного розвитку особистості, формування естетичного смаку, моральних цінностей, емоційної чутливості та творчого потенціалу. Воно реалізовується через ознайомлення з мистецтвом, залучення до образотворчої, музичної, театральної діяльності, спільні творчі проєкти, інтеграцію етнокультурних традицій, використання фольклору та народного мистецтва. Лише через системну й цілеспрямовану педагогічну діяльність можна забезпечити глибоке усвідомлення дітьми краси навколишнього світу, сформувати в них ціннісне ставлення до мистецтва та культури, що стане основою для подальшого розвитку особистості в шкільному віці.

Список використаних джерел

1. Березовчук А. Сутність та особливості формування соціальної компетентності в дітей старшого дошкільного віку. *Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти*: збірник наукових праць, 2021. С. 3-9.
2. Бойченко Д. Шляхи естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку засобом народної творчості. *Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи* : збірник наукових статей студентів, магістрантів та молодих науковців, 2023. С. 38-42.
3. Возняк І. Зміст естетичного виховання дітей старшого дошкільного віку. 2024. С. 209-213. URL: <https://surl.li/totvqu> (дата звернення: 19.04.2025).
4. Естетичний розвиток і естетичне виховання. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/3582/97/> (дата звернення: 19.04.2025).
5. Тарасенко Галина. Ведемо до природи стежинами поезії. *Дошкільне виховання*. 2019. № 5. С.12-15.
6. Тарасенко Г. С. Щоб серце відгукнулось на красу : середовищний підхід до організації освітнього процесу . *Дошкільне виховання*. 2015. № 6. С. 10-15.

7. Тарасенко Галина, Кривошея Тетяна, Нестерович Богдан. Формування у молодших школярів образу природи на засадах інтеграції. The XXI century education: realities, challenges, development trends: collective monograph / Ed.: prof. Hanna Tsvietkova. Hameln : InterGING, 2020. С.233-248.

<https://dwherold.de/onewebmedia/Monograph%20Tsvietkova%202020%20July.pdf#page=238>

8. Tarasenko H. S. Psychological and pedagogical peculiarities of formation the humanistic outlook of preschoolers during their interaction with nature. Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2021. № 1 (37). Ч. II. С.82-86.
<http://journalsofznu.zp.ua/index.php/pedagogics/issue/view/125>

ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ВИХОВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ ШОСТОГО РОКУ ЖИТТЯ

Заєць Леся, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: М.В. Бадіца, кандидатка педагогічних наук, доцентка,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
(Україна)

PLAY ACTIVITY AS A SOURCE OF FOSTERING THE NATURAL-SCIENTIFIC CULTURE OF SIX-YEAR-OLD CHILDREN

Zaiets Lesia, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкривається значення гри як засобу виховання природничо-дослідницької культури старших дошкільників. З'ясовано вплив відкритого зеленого середовища для когнітивного розвитку дітей. Доведено, що поєднання європейських підходів у створенні безпечних та інтерактивних просторів з українськими традиціями взаємодії з природою може стати основою для формування гармонійного середовища для розвитку дітей.

Ключові слова: зелене середовище, ігрова діяльність, європейський вимір, українські традиції, взаємодія з природою, заходи на свіжому повітрі.

Abstract. The article highlights the importance of play for children's development and the creation of an open green environment for children outdoors, combining European experience and Ukrainian traditions. The integration of European approaches to creating safe and interactive spaces with Ukrainian traditions of interacting with nature can serve as the foundation for forming a balanced environment that promotes the holistic development of children.

Key words: Green environment, play activity, European dimension, Ukrainian traditions, interaction with nature, outdoor activities.

Гра є однією з ключових діяльностей дошкільників, що поєднує в собі навчальний і розвивальний потенціал. Ігрова діяльність не лише дає знання про природу, а є формою дослідницькі навички, уяву, логічне мислення, увагу та пам'ять. В процесі гри діти вчаться спостерігати, експериментувати, аналізувати та застосовувати отримані знання. Важливу роль у цьому процесі відіграє оточення, у якому перебуває дитина. Створення відкритого зеленого середовища сприяє гармонійному розвитку дітей, фізичного розвитку та прямого контакту з природою.

Проведення часу на свіжому повітрі є надзвичайно важливим для розвитку дітей. Відкрите зелене середовище сприяє зміцненню імунітету, допомагає формуванню координації рухів та рівноваги, знижує стрес, стимулює радість. Також прогресує